

BȘ USARB
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
<http://libruniv.usarb.md>

Colloquia Bibliothecariorum *IN MEMORIAM FAINA TLEHUCI*, ediția a III-a

Secțiunea: *Colecțiile Bibliotecii - grija și mândria unui adevărat bibliotecar*

**LUCRĂRI REPREZENTATIVE
ALE TIPARULUI DIN SECOLUL
AL XVIII-LEA ÎN COLECȚIA
BȘ USARB**

Elena CRISTIAN.
șef serviciul Organizarea și conservarea colecțiilor, BȘ USARB
elena.cristian12@gmail.com

Vineri, 20 februarie 2015

Publicații din secolul al XVIII-lea

În cărți se adăpostește sufletul timpurilor trecute. Thomas Carlyle.

- ❖ **Biblioteca Științifică USARB deține o colecție de Carte Rară, care cuprinde peste 7 050 documente, din secolele XVIII-XXI.**

Publicații din secolul al XVIII-lea

- ❖ Colecția rară include 23 de volume editate în secolul al XVIII-lea, valoroase atât prin vechimea lor, cât și prin conținutul textelor, a însemnărilor marginale, tipărite în cele mai mari centre din România, Grecia, Franța și Rusia. Alfabetul chirilic în secolul al XVIII-lea a fost singurul în care au fost tipărite cărți de biserică și cărți seculare.

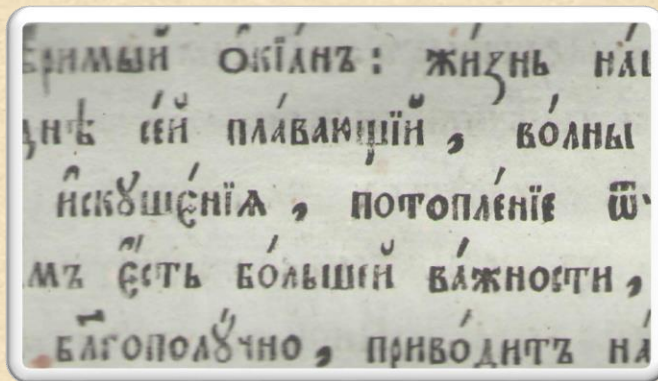
Publicații din secolul al XVIII-lea

- ❖ Pe baza însemnelor de proprietate aflate pe cărți, se pot identifica mai multe surse ale provenienței volumelor.
- **Arhimandritul Marchel** de la Catedrala „Constantin și Elena”
- **Preotul Vasile Secrieru**, fost colaborator al BȘ
- **Ioan Vasile Nicorici** cadru didactic universitar
- BIBL. CENT. S. ET. D. DE PRET.
- Ея. Превосходительства **Анна Петровна Лйнеманъ**.

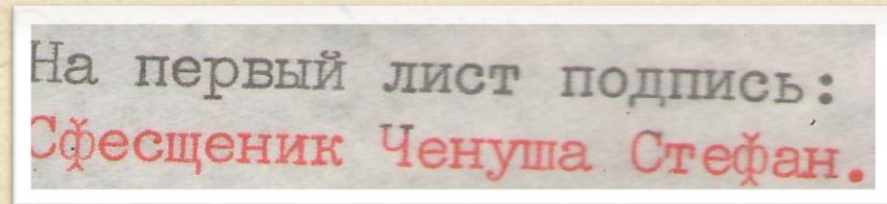
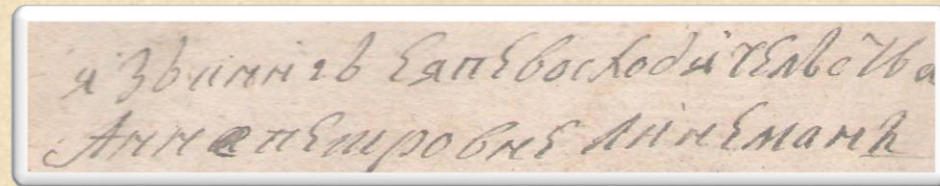
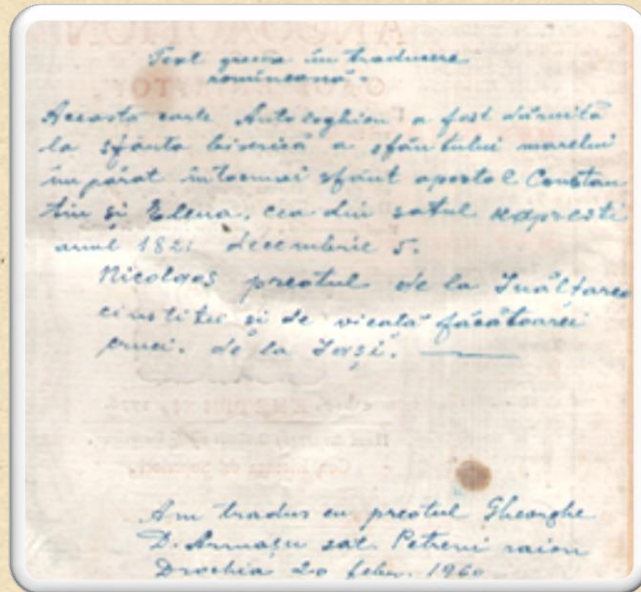
Publicații din secolul al XVIII-lea

- ❖ Conținutul documentelor este divers în diferite limbi și se compune din domenii:
 - Filosofie - 1 ex.
 - Religie - 10 ex.
 - Literatură - 7 ex.
 - Istorie - 5 ex.
- ❖ Predomină operele în limbile română și rusă, cu caractere slavone, dar deținem și tipărituri scrise în limba franceză, italiană și greacă.

Publicații din secolul al XVIII-lea

- ❖ Unele tipărituri dețin însemnări manuscrite care apar pe forțaș și pe pagina de titlu și oferă informații privind numele și eventual localitatea unde au trăit unii dintre foștii posesori (preot Gh. Armașu, satul Petreni; Prea Sfințitul MARCHEL, Episcop de Bălți și Fălești; preot Vasile Secrieru; slujitor Cenușa Serafim ș.a.).

Publicații din secolul al XVIII-lea

- ❖ Starea de conservare a majorității cărților este mediocră, uzură funcțională, intemperiiile lăsându-și amprenta asupra lor. Cărțile religioase prezintă în general degradări cauzate de uzura funcțională și utilizarea îndelungată, timp de mai multe generații.

Cartea românească veche din secolul al XVIII-lea este reprezentată prin scrieri cu tematică religioasă, remarcabile prin raritatea lor.

- Cea mai veche tipăritură existentă în colecția noastră este **Sfînta și Dumnezeiască Evanghelie** care acum întîi sau Tipărit_întu același chip în zilele prea înălțatului Domn Io Grigorie Ioan Voevod cu osîrdirea și cu toată cheltuiala Prea Sfințitului Mitropolit al Moldovei **Kvri Gavril**. În Sfînta Mitropolie a Iașului. Anii de la zidirea lumii 3co: 1761. 396 p. : il.

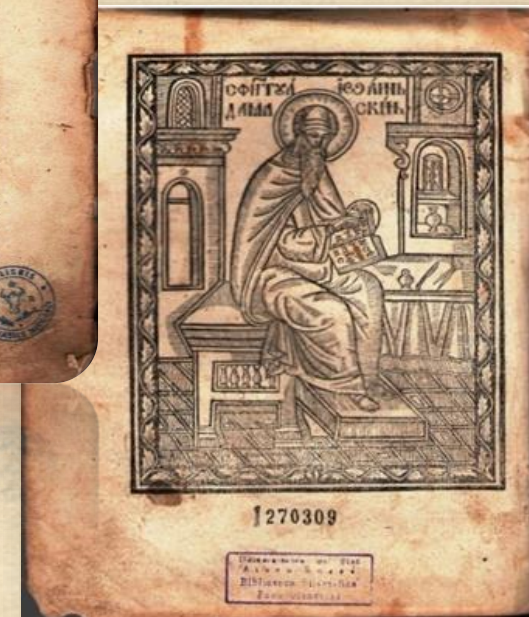
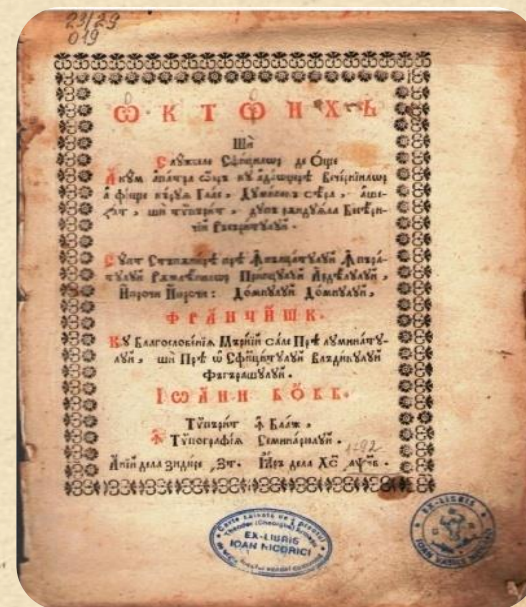
REMARCĂM ȘI ALTE EXEMPLARE RELIGIOASE PREȚIOASE

- **Казания** : [Predici, cuvinte de învățătură la duminici și sărbători : Vasile cel Mare Grigorie Bogoslovu, Ioan Gură de Aur, Ioan Damaschin...]. – [S.l. : S.n.], 1790. 1730 p. Coperta este din lemn acoperită cu piele cu ornamente imprimate și cu încheietori metalice. Donație de la Catedrala Constantin și Elena din Bălți, Arhimandritul Marchel.

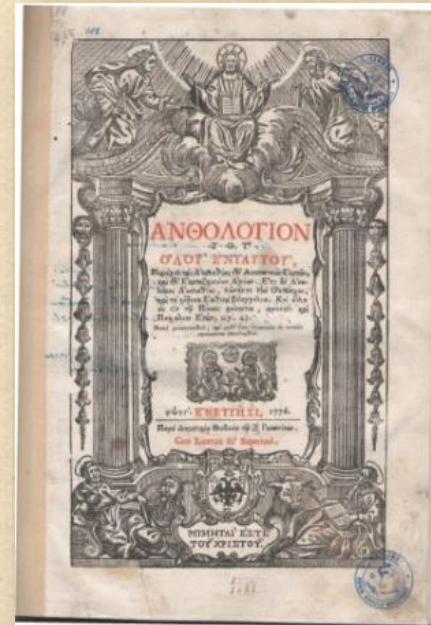
Сăрți religioase din secolul al XVIII-lea

- **Octoihi și Slujbele Sfinților de Obște** Acum a Patra oară cu adaojirea Vecerniilor a fiește căruia Glas, Duminechi seara, așezat și tipărit, după rînduiala Bisericii Răsăritului. Blaj: Типогр. Семинарюлуй, 1792. Pag. necunoscută. (Октоихъ ши Службеле Сфинцилор де Обште Акум апатра оарэ ку ада-ожиря вечерниилор а фиеште кэруя Глас, Думинекъ сярэ, ашезат ши типэрит, дупэ рындуяла Бисеречй Рэсэритулуй / Супт Стэпынирея прэ Ынэлца-тулуй Рымлянилор Принцулуй Ардялулуй франчиск. — Блаж, 1792).

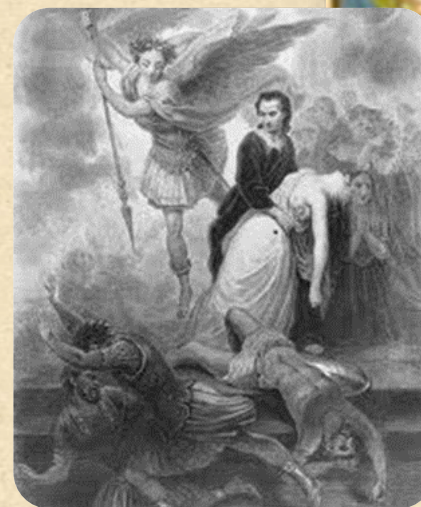
Carte religioasă în limba greacă

- **Antologion** ton o' log eniagtog. Enetiehsi: [S.n.], 1776. 574 p. (ΑΝΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ Ο' ΛΟΓΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ: [S.n.], 1776. 574 p). Volumul amplu conține o prezentare a rînduielilor bisericești, se remarcă prin pagina de titlu încărcată cu gravuri și ornamente bogate, precum și litere gravate în funcție de conținutul capitolelor pe care le deține.

Carte religioasă în limba franceză

- **Chateaubriand, François - René. Le génie du christianisme.** – Paris : R. Roger et F. Chernoviz, [1802?] – T. 1–2. T. 1. P. 1–3 : Dogmes et doctrine. – Poétique du christianisme ; Beaux - Arts et littérature. – 466 p. T. 2. P. 3–4 : Beaux - Arts ; Litterature, Culte. – 467 p. Lucrarea este o operă apologetică scrisă între 1795 - 1799 (perioada exilului în Anglia).

Carte religioasă în limba rusă/slavonă

- Апостол толковый с переводу древняго греческаго писменнаго, на российской язык переведенной – Ч.1 : Деяние Святых Апостол и Соборные Послания. Почаев: Тип. Почаевская, [1784]. 450 р.. O ediție voluminoasă de înaltă calitate, ornamentată cu gravură pe prima pagină și diverse viniete.

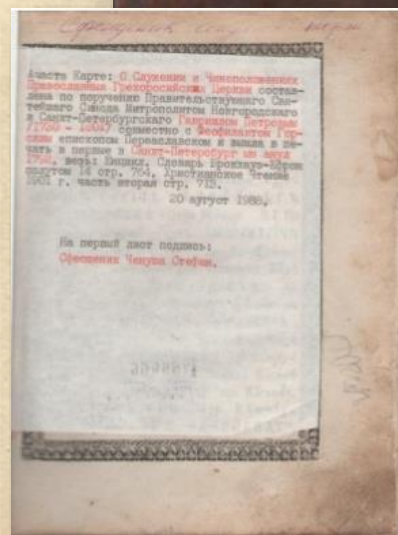
Carte religioasă în limba rusă/slavonă

- **Житья святых на сентябрь месяц.**
М.: [S.n.], [1755-1759]. 270 р..
Înregistrare: Pe foaie vatman scris
Возможно это – первое Московское
Издание Житии Святых в [1755-59].
270 р.

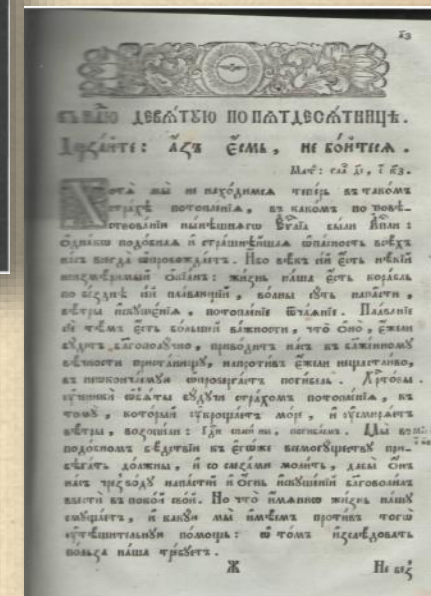
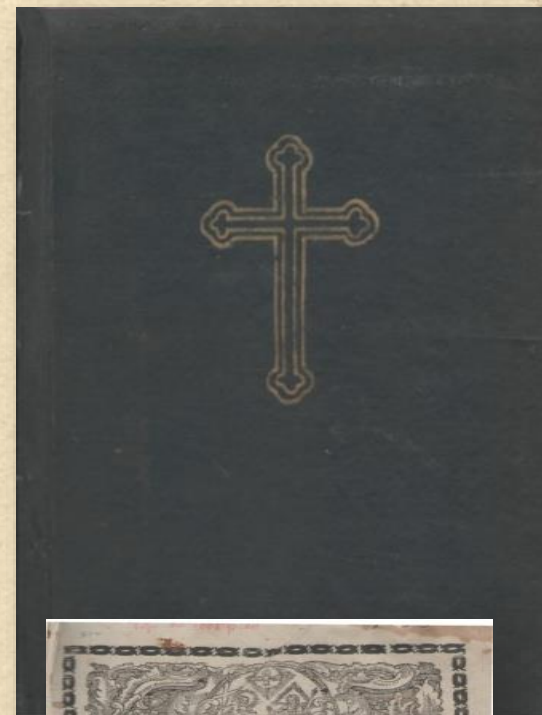
Carte religioasă în limba rusă/slavonă

- **О служении и Чиноположениях Православныя Грекороссийския Церкви.** [1799] г. 175 р.. Cartea păstrează coperta originală, din carton învelită în piele brună, cotorul este decorat cu 5 chenare, ornamentate floral.

Carte religioasă în limba rusă/slavonă

- **Синод : поучении на все воскресные и праздничные дни [1770]. 884 р..** Ediție bibliofilă, ornată cu gravură în prima pagină (cea cu portretul icoanei Sfânta Treime), fiecare capitol cuprinde o reprezentare a unui simbol religios cu semnificație creștină sfântă.

Publicații din secolul al XVIII-lea

- ❖ Cartea veche străină, din secolul al XVIII-lea este reprezentată prin 12 volume în limba rusă cu caractere slavone. Cărțile au un exterior identic, formatul 1, legătura trainic executată în copertă rigidă și ușoară îmbrăcată în piele, de o nuanță maro deschis, avînd cotorul gravat cu o etichetă pe care poate fi identificat numele autorului și titlul cărții. Volumele sunt înfrumusețate, după moda timpului cu mici imagini la începutul și sfîrșitul capitolelor.

Menționăm lucrările din domeniul literaturii

- ❖ **Альзира или американцы. Трагедія.** Сочинение Г. Вольтера. - Въ Санктпетербургъ. Печатано съ дозволенія Указнаго у Шнора на иждивеніи П. Б, 1786. - 82 р.
- ❖ **Ангола индїйская повѣсть.** Сочинение безъ правдоподобія. Переведена съ Французскаго. Часть первая. - Въ Москвѣ, въ вольной типографіи Пономарева, 1785. – 148 р.
- ❖ **Достопамятныя и любопытныя приключенія Алфреда,** короля англо-саксонскаго. Сочинение Барона Галлера. Переводъ съ Французскаго. - Москва, въ Типографіи Компаніи Типографической съ Указнаго дозволенія, 1788. – 163 р.
- ❖ **Прекрасная Россіянка.** Часть первая. - Москва. Печатано въ вольной Типографіи А. Ръшетникова, 1790. – 110 р.

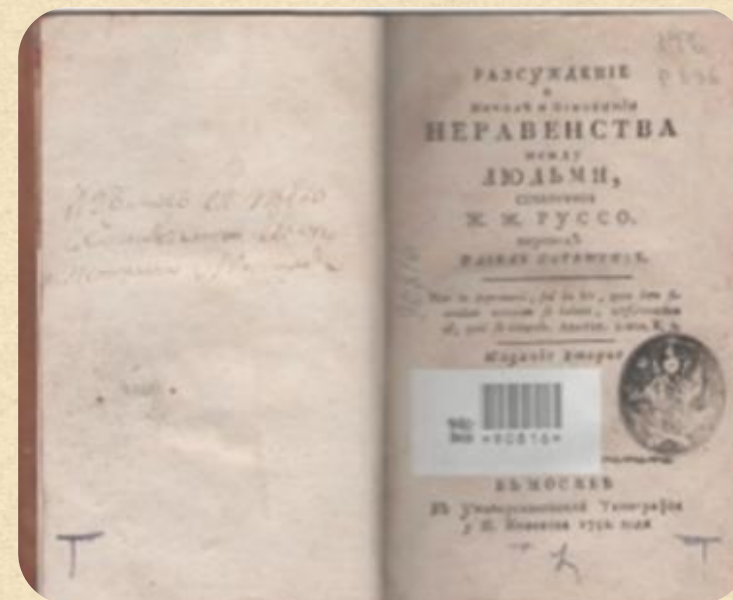
Publicații din secolul al XVIII-lea

- ❖ **Новое киронаставленіе, или путешествія Кировы** съ приложенными разговорами о богословіи и Баснотворствѣ древнихъ, сочиненныя Господиномъ Рамзеемъ. Перевель Авраамъ Волковъ. Часть первая. - Печатано при Императорскомъ Московскомъ Университетѣ, 1765. – 167 р.
- ❖ **Принцесса Вавилонская.** Трагедія. Сочиненіе Г. Вольтера. - Въ Санктпетербургѣ 1789. – 238 р.
- ❖ **Странствованіе не умирающаго чловѣка** по знатнѣйшимъ древнимъ государствамъ, содержащее въ себѣ шонкія критическія разсужденія на древнихъ дѣписателей представленныя въ любопытномъ и приятномъ видѣ, съ основательнымъ описаніемъ древнихъ знаменитыхъ мужей. Въ двухъ частяхъ. Переводъ съ Польскаго. - Калуга. Съ Указнаго дозволенія. 1794, - 137 р.

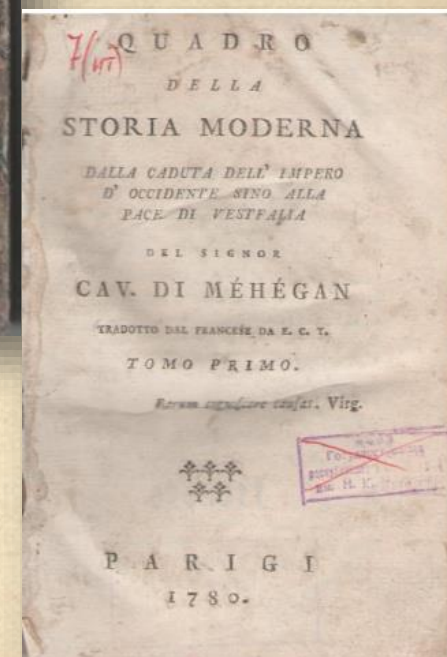
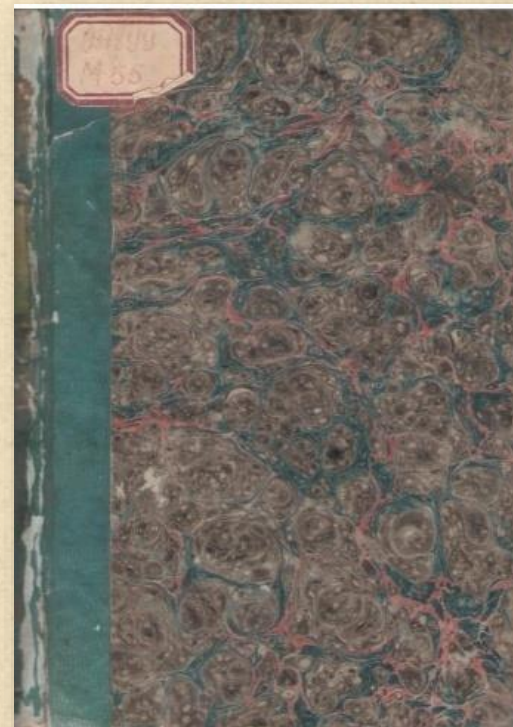
Сcrieri filosofice din secolul al XVIII-lea

- **Разсужденіе о началъ и оснопаніи неравенства между людьми,** сочиненное Ж. Ж. Руссо. Перевель Павелъ Потемкинъ. -Въ Москвѣ, въ Университетской Типографіи у Н. Новикова, 1782. - 308 р.

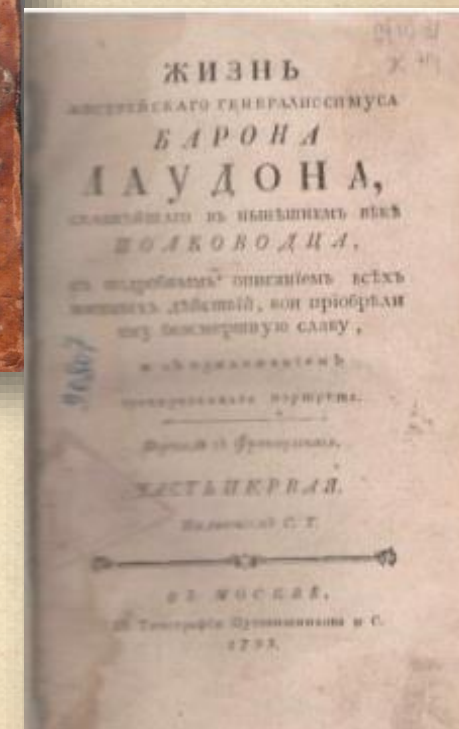
Scrieri istorice din secolul al XVIII-lea

- **Guillaume Alexandre de Mehegan. Quadro Della Storia Moderna Dalla Caduta Dell' Impero D 'Occidente Sino Alla Pace Di Vestfalia del signor Cav. Di Mehegan tradotto dal francese da E. C. T. Tomo primo. - Parigi, 1780. (Prezentarea generală a istoriei moderne de la căderea Imperiului de Vest pînă la Pacea de la Westfalia a domnului CAV de Mehegan tradus din franceză de E.C.T.), 1780.**

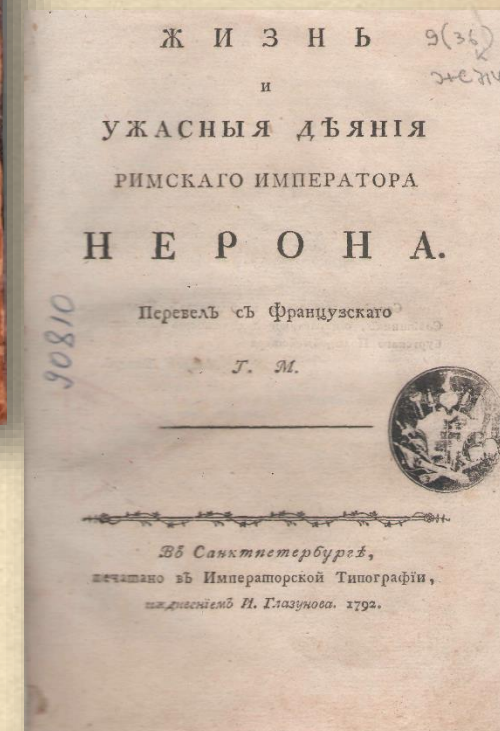
Сcrieri istorice din secolul al XVIII-lea

- **Жизнь австрийскаго генералиссимуса Барона Лаудона**, славнѣйшаго въ нынѣшнемъ вѣкѣ Полководца, съ подробнымъ описаніемъ всѣхъ военныхъ дѣйствій, кои пріобрѣли ему безсмертную славу. Часть первая. - Въ Москвѣ, въ Типографіи Пуговишникова и С, 1793. – 108 р., съ приложеніемъ гравированнаго портрета.

Scrieri istorice din secolul al XVIII-lea

- **Жизнь и ужасныя дѣянiя римскаго императора Нерона.**
Перевель съ Французскаго Г. М. - Въ Санктпетербургъ печатано въ Императорской Типографiи, иждивенiемъ И. Глазунова. 1792. — 187 р.

Сcrieri istorice din secolul al XVIII-lea

- **Исторія о завоеваніи Китая Манжурскими татарами,** состоящая въ 5 книгахъ, Сочиненная г. Воже де Брюнемъ В et Р. Д. М. Перевель съ Французскаго А. Р. - Москва, въ Типографіи Компаніи Типографической съ Указнаго дозволенія, 1788. – 603 р.

Scrieri istorice din secolul al XVIII-lea

- Ядро греческія исторіи.
Переведено съ Французскаго
Иваномъ Иконниковымъ.
Провинціальнымъ Секретаремъ.
Печатано съ дозволенія указнаго въ
привиллегированной типографіи у г.
Вильковскаго и Галченкова. - Въ
Санктпетербургъ: 1785, – 194 р.

Сcrieri istorice din secolul XVIII

- ✦ Editarea acestor volume luxoase a fost dedicată anumitor personalități, (generali) din acele timpuri, pentru a avea o mai mare circulație. Drept mărturie servind dedicațiile făcute de traducători pe foaia de gardă.

Сcrieri istorice din secolul al XVIII-lea

- ❖ Его Высокородію **ВАСИЛІЮ ПЕТРОВИЧУ МИТУСОВУ**, Господину Калужскаго намѣстничества Порутчику правителя Полковнику, и Ордена Св. Равно-Апостольнаго Князя Владимира 3 й степени, Кавалеру, Милостивому Государю;
- ❖ Его Высокопревосходительству, Господину Генераль – Аншефу, Сенатору и Ордена Св. Александра Невскаго, Бѣлаго Орла, Св. Станислава и Св. Анны, Кавалеру, **ФЕДОРУ ИВАНОВИЧУ ГЛѢБОВУ**, Милостивѣйшему Государю;
- ❖ Его Сіятельству Милостивому Государю Графу **АЛЕКСАНДРУ АНДРЕЕВИЧУ БЕЗБОРОДКЪ**, Тайному Совѣтнику и разныхъ орденовъ, Кавалеру;

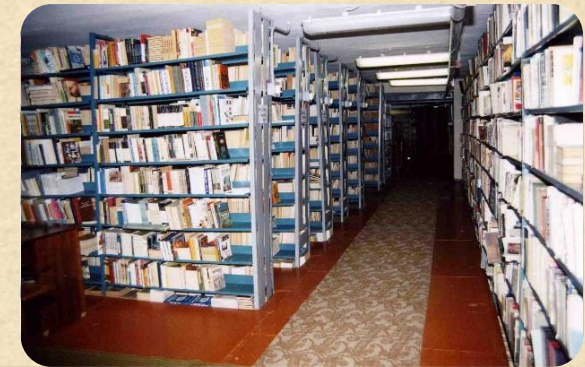
Scrieri istorice din secolul al XVIII-lea

-
- ❖ Его Сіятельству, Генераль – Фелдцейгмейстеру, надъ Фортификаціями, Генераль – Директору, Каваллергардскаго корпуса, Шефу, Дѣйствительному Камергеру, Лейбгвардіи коннаго полку, Подполковнику, Канцеляріи опекунства иностранныхъ, Президенту, Святаго Андрея Первозваннаго, Святаго Александра Невскаго и Святыя Анны, Кавалеру, Милостивому Государю, Графу **ГРИГОРЬЮ ГРИГОРЬЕВИЧУ ОРЛОВУ**;
 - ❖ Его Сіятельству, войскъ Ея Императорскаго Величества, Самодержицы Всероссійской, Высокоповелительному Господину Генераль – Фелдмаршалу, Дѣйствительному Камергеру, Сенатору, обоихъ Россійскихъ орденовъ и польскаго бѣлаго орла, Кавалеру, Графу **ПЕТРУ СЕМЕНОВИЧУ САЛТЫКОВУ**, Милостивому Государю; etc. Drept mărturie servind dedicațiile făcute de traducători pe foaia de gardă.

Concluzii:

- ❖ Fiecare bibliotecă are în colecțiile sale ceva special ce „se scoate” doar cu anumite ocazii și doar pentru un anumit public. Din această categorie fac parte cărțile vechi și rare, care nu sînt foarte multe în bibliotecile universitare și din ce în ce mai puține vor mai fi achiziționate în viitor.

Referințe bibliografice

1. *Cartea rară în limba franceză (secolul XVIII-XX) : Contribuții bibliogr.* Bălți : Bibl. Șt. a US „A. Russo” din Balti, 2010. 206 p. ISBN 978-9975-931-64-9
http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/publ_bcii/carte_franceza.pdf
2. CIOBANU, Petru. Valori culturale – religioase păstrate în colecția „Carte rară”. In: *Confluente bibliologice*. 2011, nr. 1-2, pp. 81-91.
3. COȘMA, Doina, MACARIE, Diana. Carte de patrimoniu aflate în posesia Muzeului Municipal Mediaș. In: *Biblioteca*. 2011, nr.4, pp. 115-117.
4. *Книги кириллической печати в фондах музея заповедника Кижси, век. XVIII* [online] [citat 12 dec. 2014]. Disponibil: <http://kizhi.karelia.ru/library/kirill-pechat/553.html>
5. *Biblioteca muzeului județean de istorie Brașov* [online] [citat 12 dec. 2014]. Disponibil: http://istoriebv.ro/?page_id=25